

Disse tre er så forskellige konflikt-situationer, at hver kræver sin egen analyse og modelapparat. Rapoport's tese er dog, at man ved at akceptere – fordi det er i overensstemmelse med eget formål – et bestemt modelapparat, nemlig en matematisk udformning af situationerne, f. eks. som spilteorien, kan man konvertere kampsituationen til en debat og spillet til en debat med mere mening i.

Herefter kan man gå i gang med *teknikken*. Forf's indsats er dog mere af kritisk art end den er opbyggelig. Og det er denne kritiske filosofiske gennemgang af grundlaget for spilteorien – og dermed for essensen også i økonomiske konflikter (part II), der kan anbefales interesseret til studium.

Rapoport konkluderer – og heri kan man kun være enig – at der findes i øjeblikket ingen teori, der i sig selv kan forklare endsigse løse nogen konflikt, men der findes adskillige tilløb, der kan bidrage. Rapoport har i en række artikler beskæftiget sig med egne empiriske studier over sådanne problemer. Man ville hellere have set en konklusion herover end den megen filosofien over »The blindness og the mass« og »The ethics of debate«, som optager bogens første og sidste del.

Erik Johnsen.

Løn hver fjortende dag. Arbejdsgivernes Kontaktserie 1962. 18+20 sider.

Dansk Arbejdsgiverforenings statistisk-økonomiske afdeling har undersøgt, hvorledes andre europæiske lande udbetaler arbejds-løn. Resultatet af denne undersøgelse samt en redegørelse for erfaringerne i Danmark er nu udsendt som en lille pjece, hvori pjecen om »Jernets rammeaftale vedrørende fjorten-dages-løn er indlagt.

Fjorten-dages-løn bliver diskuteret med mellemrum, og under overenskomstforhandlingerne i 1961 var der to overenskomstområder, som fik afsluttet en aftale

med modparten, der gav adgang til indførelse af fjorten-dages-løn i virksomhederne. Disse to områder repræsenteredes på arbejdsgiversiden af Benzin- og oliebranchens arbejdsgiverforening og Sammenslutningen af Arbejdsgivere indenfor Jern- og Metalindustrien i Danmark.

Undersøgelsen tyder på, at fjorten-dages-løn ikke er særligt udbredt uden for Skandinavien bortset fra Schweiz og Vest-tyskland.

Fl. Klöcker-Larsen.

Melvin Dresher: Games of Strategy, Theory and Applications. Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, N. J., 1961, 184 s.

Det er en lærebog i spilteori skrevet af en matematiker. Forf. har for praktiske formål navnlig beskæftiget sig med anvendelsen af spilteorien på militære opgaver, og denne baggrund dominerer eksempelvalget. Der er dog enkelte økonomiske analogier.

Bogen starter ved begyndelsen: den grundlæggende to-personers spilmodel med minimax-løsningen og de derved karakteriserede optimale strategier. Der gøres meget ud af selve løsningsmetodikken både for normalisere, men navnlig for ekstensive spil.

Særlig interessant er Dreshers behandling af spil med uendelig mange strategier og deres løsning, medens kapitlerne om tids-dueller og taktiske luftkrigsspil har mere specifik interesse for udøverne af sådanne.

Bogen vil ikke være særlig let tilgængelig for økonomer, men de første 73 sider giver et afrundet billede af grundtrækene i den matematiske spilteori.

Erik Johnsen.

Martin Shubik: Strategy and Market Structure. Competition, Oligopoly, and the Theory of Games. John Wiley & Sons, London 1959. 387 s.

Af de forsøg der har været på at sam-

menkæde spilteori med økonomisk teori må Shubiks bog vel betegnes som det betydeligste efter Von Neumann og Morgensterns banebrydende bog fra 1944.

Shubik har tre formål med sit arbejde – således fremtræder det i hvert fald for nærværende iagttager. Først vil han afbilde de normale økonomiske teorier for oligopolistisk og monopolistisk konkurrence på spilmodeller. Dernæst vil han formulere sin egen spilmodel for en virksomheds økonomiske overlevelse gennem tiden, og endelig vil han illustrere denne models relevans gennem en empirisk eksempelvisering på brancheplan.

Begrundelsen for at oversætte de gængse konkurrenceteorier til spilteoriens sprog er, at spilmodellerne skulle være væsentlig mere fleksible, og at der i spilmodellerne er nedlagt en løsningsprocedure med henblik på at finde optimale strategier. Det mest signifikante erkendelsesmæssige resultat af denne del af undersøgelsen er dog måske påvisningen af, at de forskellige konkurrencemodeller giver forskelligt resultat for den samme markedsmæssige konstellation. Dette kan naturligvis ikke undre, da modellerne arbejder med forskellige forudsætninger. Alligevel er det ganske godt at få fastslået, at Cournot-løsningen – og lignende teoretiske optimalløsninger – er relative, et faktum der ofte overses, når modellerne anvendes vejledende.

Shubiks selvstændige bidrag til oligopol-teorien er udviklingen af modeller for »Games of economic survival«. Forfatteren går ud fra den forudsætning, at en virksomhed ønsker at overleve under en betingelse, fortrinsvis at maksimere forventet gevinst, men dog også under forudsætning af at bevare en vis kontrol eller eventuelle andre specifikke formål (jfr. diskussionen s. 220–22). I så fald kan følgende elementer og deres samspil give et vist grundlag: virksomhedernes begyndelseskapital, de periodemæssige udtræk, rentefoden, »markedsmatricerne«,

fallit-niveauet og likvidationsværdien. Spilmodeller for økonomisk overlevelse formuleres og løses for såvel to- som flerpersontilspil.

Det er klart, at markedsmatricerne, som skal give oplysning om spillernes udbytter som en funktion af alternative indsats af handlingsparametre, er det springende punkt for modellernes relevans. Shubik påviser selv, f. eks. i diskussionen af spil-træer hvor mange kombinationer, der normalt kan blive tale om, og han kritiserer selv spilteoriens forudsætning om fuld information. At han herefter ikke giver op overfor den umulige opgave tjener til hans ros. Han kan trods alt påvise, at de løbende ind- og udbetalingers størrelse må spille en væsentlig rolle, medens man jo normalt har hæftet sig ved gevinsten, som er noget ganske andet. M. h. t. startkapitalen er anm. enig med Shubik i, at en større kapital giver en mere fleksibel strategimulighed, men han er ikke enig i, at mindre kapital absolut må medføre en sandsynlighed for hurtigere at gå ned. Heri kan man støtte sig til f. eks. de mange eksempler på prislejerskab, man har været vidne til fra mindre firmaers side.

Den empiriske eksempelvisering med hovedvægt lagt på strukturen og udviklingen indenfor det amerikanske bilmarked må nødvendigvis blive bogens svageste. Til gengæld må man være forfatteren taknemmelig for appendix A om nytteteori og appendix B, hvor spilteorien sættes i relation til velfærdsøkonomi og det evige problem om »rimelig fordeling«.

Anmelderens opfattelse er den, at Shubik har påvist, at skal man hen til vejledende spilmodeller for den enkelte virksomhed, må Shubiks og den øvrige klassiske spilteori blive et element i en mere omfattende beslutningsteoretisk model.

Erik Johnsen.